

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ПУЛЮЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Микола МИТНИК

06 2026 р

ПРОГРАМА

вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії
Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітньо-наукова програма Економіка

ТЕРНОПІЛЬ – 2026

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯЮ.....	2
II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....	2
III. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....	24
IV. ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....	25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії складена відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р № 261, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі та докторантурі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя https://phd.tntu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/865503_pologhennya_doktor_filosofiyi_092025.pdf та Правил прийому на навчання до Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя в 2026 році <https://tntu.edu.ua/storage/pages/00000314/tntu-pp2026.pdf>.

Вступні випробування для прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії проводяться як:

- зовнішнє оцінювання у формі єдиного вступного іспиту (ЄВІ), єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень (ЄВВ) (див. Український центр оцінювання якості освіти: <https://testportal.gov.ua/vstupni-do-aspirantury-2/>);
- оцінювання в Університеті у формі іспиту з спеціальності.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Метою складання вступного іспиту зі спеціальності є перевірка й оцінювання знань вступників із основ спеціальності «Економіка», а саме: економічної теорії, макро та мікроекономіки, економіки підприємства та економіки праці, моделювання економіки та економетрика, методологія наукових досліджень.

Програму вступного іспиту складено в обсязі програм попередніх рівнів вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка», що відображає кваліфікаційні вимоги до теоретичних знань та практичних навичок вступників до аспірантури, а також свідчить про їх компетентну здатність застосовувати набуті вміння при проведенні наукових досліджень. Основу програми склали ключові положення таких дисциплін як: «Економічна теорія», «Макро та мікроекономіки», «Економіка підприємства», «Економіки праці», «Моделювання економіки», «Економетрика», «Методологія наукових досліджень».

На основі яких складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети.

2.1 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Зміст. Виникнення та основні напрямки економічної теорії: інституціоналізм; кейнсіанство та його еволюція; неокласичний напрям. Предмет, функції, принципи та категорії економічної теорії. Система економічних законів. Позитивна і нормативна економіка. Методи пізнання економічних явищ та процесів. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Виробництво і його основні чинники. Класифікація факторів суспільного виробництва. Суспільні потреби, економічні ресурси. Крива виробничих можливостей. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу. Виробництво та проблеми задоволення зростаючих потреб суспільства. Економічна система: її сутність та структурні елементи. Типи та еволюція економічних систем.

Умови виникнення та типи товарного виробництва. Товар та його властивості. Теорії походження та природи грошей, їх функції. Кредитні, «електронні» гроші. Закон грошового обігу. Рівняння І. Фішера. Інфляція: суть, причини виникнення, форми прояву та соціальні наслідки. Закон вартості та його функції. Економічні теорії вартості.

Власність як економічна категорія. Структура власності та її історичні типи, види і форми. Суб'єкти та об'єкти власності. Трансформація форм власності в перехідній економіці України. Методи приватизації в Україні.

Суть та функції ринку. Масштаби і особливості тіньової економіки в Україні. Структура та інфраструктура ринку. Поняття товарної та фондової біржі. Проблеми формування ринку цінних паперів в Україні та види їх випуску.

Закон попиту та його графічне зображення. Фактори, що впливають на зміну в попиті. Закон пропозиції та його графічне зображення. Фактори, що впливають на зміну пропозиції. Механізм встановлення ринкової рівноваги. Рівноважна ціна. Поняття еластичності попиту і пропозиції.

Монополія, її суть, причини виникнення та форми. Конкуренція як економічна категорія. Функції конкурентної боротьби. Форми та методи ринкової конкуренції: досконала та недосконала (монополістична, олігополістична); цінова та нецінова; недобросовісна; внутрішньогалузева та міжгалузева. Роль антимонопольного законодавства України в забезпеченні добросовісної конкуренції.

Поняття підприємництва та його принципи. Форми підприємницької діяльності в Україні: за формами власності; за сферою підприємницької діяльності; за кількістю працюючих. Роль та проблеми становлення малого бізнесу. Суть та види господарських товариств в Україні. Кругообіг фондів підприємства та їх структура. Фізичний та моральний знос основного капіталу. Поняття амортизації. Витрати підприємства та їх класифікація: зовнішні, внутрішні, постійні, змінні, валові, граничні, альтернативні. Поняття собівартості та її елементи.

Доход підприємства та його форми: валовий, середній, граничний. Джерела утворення, види, функції та економічна роль прибутку. Показники ефективності підприємництва: норми прибутку та рівень рентабельності. Заробітна плата: суть, функції, форми та системи. Рівні оплати праці. Прожитковий мінімум і соціальний захист населення. Ринок праці та проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в

Україні. Біржа праці. Види і форми безробіття. Закон А. Оукена. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Необхідність державного втручання та економічні функції держави. Форми, методи та цілі державного регулювання економіки. Планування і програмування. Концепції державного регулювання. Трансформація економічних функцій держави в Україні.

Суть, структура та функції фінансів. Державний бюджет: доходи та видатки. Дефіцит бюджету, державний борг та шляхи їх покриття. Роль податків в ринковій економіці, їх функції та класифікація. Крива А. Лаффера. Суть, принципи та види кредиту. Банківська система. Основні тенденції у розвитку банківської системи України на сучасному етапі.

Сутність процесу відтворення, його елементи та види. Показники системи національних рахунків (ВВП, ВНП, ЧНП, НД, ОД). Поняття національного багатства та його структура. Суть, фактори та моделі економічного зростання. Роль інвестицій в економічному зростанні. Поняття мультиплікатора.

Економічне зростання та економічні цикли. Економічні кризи та їх причини. Економічний цикл та його фази. Проблеми стабілізації кризових явищ в Україні.

Закономірності формування, суть та організаційна структура системи світового господарства. Міжнародний поділ праці. Форми міжнародних економічних відносин. Концепції світової торгівлі: фритредерство та протекціонізм. Еволюція теорій світової торгівлі. Місце і роль ТНК у світовому господарстві. Проблеми та перспективи участі України у світових інтеграційних процесах.

Еволюція світової валютної системи. Особливості функціонування Європейської валютної системи. Валютні курси. Котирування та конвертованість валют. Форми державного валютного регулювання.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Економічна теорія

1. Дати визначення предмета «Економічна теорія» та охарактеризувати еволюцію його трактування. Розкрити функції економічної теорії
2. Подати класифікацію та розкрити зміст системи економічних законів
3. Охарактеризувати взаємодію потреб та інтересів
4. Назвати структурні елементи економічної системи і розкрити їхній взаємозв'язок. Охарактеризувати відмінності між поняттями «ринкова економіка», «командна економіка», «змішана економіка»
5. Розкрити фактори виробництва, їхній взаємозв'язок
6. Пояснити шляхи і методи приватизації та роздержавлення в Україні
7. Охарактеризувати типи товарного виробництва. Властивості товару
8. Дати порівняльну характеристику теорії трудової вартості та теорії граничної корисності
9. Розкрити особливості паперових, «кредитних» грошей та охарактеризувати їх функції. Пояснити закон грошового обігу

10. Розкрити сутність та види інфляції. Вказати причини інфляції та шляхи її подолання
11. Назвати риси та функції сучасної ринкової економіки й розкрити їх зміст. Дати характеристику структури ринку за різними критеріями.
12. Розкрити сутність інфраструктури та її значення для функціонування ринку
13. Охарактеризувати види цінних паперів, які випускаються в Україні
14. Сформулювати закони попиту та пропозиції, їх графічне зображення та нецінові фактори, що впливають на зміну
15. Розкрити механізм формування ринкової рівноваги, умови виникнення дефіциту та надлишку товарів
16. Розкрити сутність та функції конкуренції, як рушійної сили ринкової економіки. Охарактеризувати види та методи конкурентної боротьби
17. Пояснити форми прояву недосконалої конкуренції
18. Охарактеризувати витоки та види монополізму. Проаналізувати необхідність та основні методи антимонопольного регулювання в Україні
19. Розкрити зміст, функції та принципи підприємництва
20. Охарактеризувати організаційно-правові форми підприємництва та їх особливості
21. Охарактеризувати види та особливості функціонування господарських товариств в Україні
22. Розкрити соціально-економічну сутність капіталу, стадії та функціональні форми кругообігу капіталу. Охарактеризувати особливості функціонування та відтворення основного капіталу, сутність амортизації
23. Пояснити класифікацію витрат виробництва та розкрити їх сутність. Розкрити шляхи зниження собівартості продукції на підприємствах України
24. Охарактеризувати економічну роль прибутку для підприємства, його види та функції. Пояснити показники визначення ефективності підприємницької діяльності
25. Охарактеризувати сутність, функції та загальні принципи організації заробітної плати.
26. Розкрити форми, системи та рівні оплати праці, їх відмінності та особливості
27. Проаналізувати види та наслідки безробіття в Україні. Пояснити сутність закону А. Оукена
28. Розкрити особливості, функції та умови функціонування ринку праці
29. Пояснити механізм та цілі державного регулювання зайнятості в Україні
30. Пояснити сутність та розкрити функції маркетингу. Охарактеризувати альтернативні концепції маркетингової діяльності та їх особливості
31. Розкрити сутність, принципи та функції менеджменту
32. Охарактеризувати макроекономічні показники в системі національного рахівництва. Пояснити методи обчислення національного продукту
33. Пояснити сутність національного багатства, його елементи та перспективні структурні зміни в Україні
34. Розкрити складові фінансової системи і охарактеризувати фінансову політику в Україні

35. Охарактеризувати бюджетну систему України. Дати характеристику бюджетному дефіциту, його причин та наслідків.
36. Проаналізувати критерії класифікації податків. Вказати, який зв'язок віддзеркалює крива А. Лаффера
37. Розкрити роль та функції Національного банку України у монетарній та фінансово-кредитній політиці держави
38. Охарактеризувати кредитну систему України – принципи, функції та форми кредиту
39. Подати визначення світового господарства та його організаційну структуру. Охарактеризувати форми міжнародного поділу праці, тенденції розвитку економічної інтеграції
40. Проаналізувати альтернативні підходи у міжнародній торгівлі – фритредерство та політика протекціонізму, розкрити сучасні тенденції
41. Розкрити зміст та проаналізувати етапи еволюції міжнародної валютної системи. Пояснити категорії валютний курс та конвертованість валют

Рекомендована література:

1. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Політекономія: навчальний посібник / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, М.М. Теліщук та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 270 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О.С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л.С. Шевченко. Харків: Право, 2016. 268 с.
3. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.
4. Економічна теорія: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
5. Економічна теорія: Підручник для вищої школи / за заг. ред. М.О. Соколова, М.І. Горлача. К.: Центр учбової літератури, 2017. 532 с.
6. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.
7. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. К.: Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
8. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.
9. Лисенко С.М., Ляшок Я.О. Основи економічної теорії. Практикум. Навчальний посібник. / Лисенко С.М., Ляшок Я.О. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 268с.
10. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань: навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2016. 226 с.
11. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. М. Панчишина і П. І. Островерха. – 4-те вид., виправл. та доп. Л.: Апріорі, 2020. 648 с.
12. Базилюк А.В. Економічна теорія. Практикум: навчальний посібник / Базилюк

- А.В., Дерій Ж.В., Концева В.В., Хоменко І.О. К.: Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
13. Економічна теорія: навч. посібник / О.А. Кулініч, Н.М. Зарецька, О.В. Нікітіна; Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2016. 200 с.
14. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архієреєва. Харків: НТУ «ХП», 2020. 230 с.
15. Основи економічної теорії: навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.]; ред. С. І. Архієреєв; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків: Іванченко І. С., 2018. 120 с.
16. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є.. Теоретичні основи економічної політики: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 306 с.
17. Петруня Ю. Є. Основи економічної теорії (для управлінців): навч. посіб. / Ю. Є. Петруня, В. Ю. Петруня, Н. С. Ковтун; Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. 131 с.

2. 2. МІКРОЕКОНОМІКА

Зміст. Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей. Альтернативна вартість, економічна ефективність.

Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз. Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки. Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту.

Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.

Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Чисті втрати суспільства.

Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.

Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.

Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.

Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід — споживання». Модель (крива) «ціна — споживання».

Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

Сутність ринкової структури Види ринкових структур.

Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ МІКРОЕКОНОМІКА

1. Предмет мікроекономіки, її роль в системі економічних наук
2. Методи мікроекономічного аналізу. Нормативна і позитивна мікроекономіка
3. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору
4. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність
5. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності
6. Криві байдужості та їх властивості
7. Криві байдужості як інструментарій мікроекономічного аналізу
8. Окремі випадки конфігурації кривих байдужості
9. Сутність граничної норми заміщення благ
10. Сутність бюджетної лінії. Бюджетне обмеження і можливості споживача

11. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору
12. Реакція споживача на зміну доходу. Лінія «дохід – споживання»
13. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна – споживання»
14. Модель попиту: функцію, графік, фактори зміни
15. Ефект доходу та ефект заміщення
16. Еластичність попиту: за власною ціною блага, перехресна еластичність, за доходом
17. Модель пропозиції: функція, графік, фактори зміни
18. Еластичність пропозиції за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва
19. Механізм встановлення ринкової рівноваги
20. Виробнича функція та її види
21. Поняття сукупного, середнього та граничного продукту
22. Сутність ізокванти та її особливості. Гранична норма технічного заміщення
23. Сутність ефекту масштабу виробництва
24. Види витрат виробництва
25. Сутність ізокошти та її властивості
26. Витрати фірми в короткостроковому та довгостроковому періодах
27. Механізм встановлення рівноваги виробника
28. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства
29. Теорія ринкових структур
30. Основні риси ринку досконалої конкуренції
31. Рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції
32. Поведінка конкурентної фірми в довгостроковому періоді
33. Модель чистої монополії та її характеристики. Ознаки «чистої» монополії
34. Поведінка монополіста у короткостроковому періоді. Крива попиту монополіста
35. Особливості формування пропозиції монополіста. Визначення монопольної ціни
36. Економічні наслідки монополізації галузі. Антимонopolна політика держави
37. Основні ознаки олігополії. Сутність теоретичних моделей олігополії
38. Особливості організації олігополістичного ринку
39. Особливості монополістичної конкуренції. Умови вступу до галузі
40. Ефективність монополістичної конкуренції

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Мікроекономіка: підручник / за заг. ред. А. І. Ігнатюк. Київ : Ліра, 2023. 419 с.
3. Мікроекономіка: навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2023. 192 с.

4. Примачов М. Т., Примачова Н. М., Стахов А. Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка: підручник. Одеса : ОМА, 2022. 385 с.
5. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. Львів : Апріорі, 2021 .
6. Економікс : навч. посіб. Луцьк : Гадяк Ж. В., Волиньполіграф, 2021. Ч. 1 : Вступ до економікса. Мікроекономіка / Баула О. В. та ін. 2021. 318 с.
7. Економічна теорія : підруч. : у 2 ч. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021 .
8. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : навч. посіб. : у 2 ч. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020.
9. Пилипенко В. В., Пилипенко Н. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Суми : Сум. нац. аграр. ун-т, 2020. 390 с.
10. Яцюк О. С. Мікроекономіка : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 189 с.
11. Мацелюх Н. П. та ін. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. - 297 с.
12. Мацелюх Н. П. та ін. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. 429 с.
13. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 "Економіка підприємства", 071 "Облік і оподаткування", 073 "Менеджмент" / В. М. Лич та ін. Київ : КНУБА, 2018. 139 с.
14. Сторощук Б. Д. Формальна мікроекономіка. Глосарій. Формули. Графіки. Тренувальні вправи : навч. посіб. Чернівці : Друк Арт, 2018.
15. Герасименко А. Г., Квіцинська Н. В. Мікроекономіка : опор. конспект лекцій . Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 104 с.
16. Полковниченко С. О. Мікроекономіка в інформаційних схемах : навч. посіб. Чернігів : ЧНТУ, 2017.
17. Хмель С. М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.
18. Дружиніна В. В., Чорноус О. І. Мікроекономіка : навч. посіб. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.

2.3 МАКРОЕКОНОМІКА

Зміст. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Методи обчислення ВВП. Індeksi цін та їх види. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання.

Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

Суть та види інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій.

Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення.

Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина) Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли.

Інфляція. суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції.

Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Грошовий ринок та його агрегати.

Попит на гроші. Пропозиція грошей Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

Монетарна політика суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна).

Крива Лаффера.

Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання.

Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку

Соціальна економіка та політика.

Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІКА

1. Об'єкт, предмет, завдання та функції макроекономіки
2. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення
3. Індекси цін та їх види
4. Індекс споживчих цін (ІСЦ)
5. Номінальний та реальний ВВП
6. Дефлятор ВВП Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання

7. Кейнсіанські функції споживання і заощадження
8. Гранична схильність до споживання та до заощадження
9. Середня схильність до споживання і до заощадження
10. Чинники споживання та заощадження
11. Суть та види інвестицій. Мультиплікатор інвестицій
12. Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП
13. Кейнсіанський хрест
14. Мультиплікатор видатків та мультиплікатор податків
15. Інфляційний і рецесійний розриви
16. Сукупний попит: суть та структура
17. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит
18. Крива сукупного попиту та її переміщення
19. Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу
20. Крива сукупної пропозиції та її переміщення
21. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах
22. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах
23. Діловий цикл та його фази. Причини економічних коливань. Види економічних циклів
24. Інфляція. суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки
25. Рівень та темп інфляції
26. Антиінфляційна політика: суть та види
27. Безробіття та його види. Природна норма безробіття. Рівень безробіття
28. Грошовий ринок та його агрегати.
29. Попит на гроші. Пропозиція грошей
30. Простий депозитний мультиплікатор
31. Рівновага на грошовому ринку
32. Монетарна політика: суть, цілі та види
33. Фіскальна політика: суть, види
34. Крива Лаффера
35. Економічне зростання: суть та типи
36. Фактори економічного зростання
37. Людські ресурси та людський розвиток
38. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку
39. Соціальна економіка та політика
40. Державні соціальні стандарти

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Миронова М. І. Міжнародна макроекономіка : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2023. 247 с.

3. Панчишин Степан Макроекономіка : навч. посіб. Львів : Апріорі, 2022. 523 с.
4. Примачов М. Т., Примачова Н. М., Стахов А. Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка : підручник . Одеса : ОМА, 2022. 385 с.
5. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. Львів : Апріорі, 2021 . Кн. 1 : Вступ до макроекономіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. 5-те вид., випр. та перероб. 2021. 581 с.
6. Економічна теорія : підруч. : у 2 ч. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка : підручник . Вид. 2-ге, перероб. Суми : Сум. держ. ун-т, 2021. 306 с.
7. Ящишина І. В., Буторіна В. Б., Боднарчук Т. Л. Макроекономіка: практикум : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Ковальчук О. В., 2021. 171 с.
8. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : навч. посіб. : у 2 ч. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020 . Ч. 1 : Історія економіки та економічної думки, політекономія / за ред. М. М. Теліщука. 2020. 531 с.
9. Шинкар В. А., П'ясецька-Устич С. В. Макроекономіка: теорія і практикум : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Ужгород : РІК-У, 2020. 478 с.
10. Івашина О. Ф. та ін. Макроекономіка. Практикум : навч. посіб. Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2019. 55 с.
11. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів зі спец. "Економіка", "Облік і оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / за ред. проф. Архієреєва С. І. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 215 с.
12. Козакова О. М., Забарна Е. М. Макроекономіка : підручник . Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018.
13. Мацелюх Н.П. та інші. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. 297 с.
14. Данилович-Кропивницька М. Л., Стецюк П. І., Тивончук І. О. Макроекономіка : навч. посіб. 2-ге вид., допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 291 с.
15. Міжнародна макроекономіка: теорія і практика регулювання : навч. посіб. з дисципліни "Міжнародна економіка. Частина 3" (для студентів напряму 6.030503 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання) / Босак А. О. Львів : Міські інформ. системи, 2016. 206 с.
16. Тюхтенко Н. А., Синякова К. М. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид., допов. та перероб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 351 с.
17. Резнік Н. П., Талавиря М. П., Пащенко О. В. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ . Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ : КиМУ, 2015. 554 с.

2.4. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА та ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

Зміст. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна).

Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги).

Середовище господарювання підприємства. внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Структура та управління підприємством

Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально - психологічні).

Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізіональна).

Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства.

Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. сутність та часові межі.

Бізнес-план та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків).

Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей.

Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко - математичної моделі

Поняття статистичної залежності між змінними Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку

Основний капітал (необоротні матеріальні активи). сутність, видова структура, знос, амортизація, фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність.

Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.

Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація.

Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес.

Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково - вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).

Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий).

Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.

Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні).

Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці.

Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудових відносин. держава, роботодавці та наймані працівники. Характеристика ринку праці. Трудові ресурси суспільства, їх характеристика та структура. Система трудових показників на підприємстві. Трудовий потенціал суспільства, його характеристика та структура. Основні принципи соціального партнерства. Задачі, зміст та показники плану по праці, порядок його розробки. Види зайнятості. Основні напрямки організації праці. Позитивні і негативні наслідки міжнародної трудової міграції. Суть і цілі аудиту в сфері праці. Міжнародний досвід регулювання трудових відносин. Основні форми оплати праці. Основні напрямки регулювання ринку праці. Структура ринку праці. Основні напрямки політики доходів населення в Україні. Функції ринку праці. Ефективність праці. Суть і методи її вимірювання.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА та ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

1. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності
2. Види підприємств та їх об'єднань
3. Внутрішнє середовище господарювання підприємства (мікросередовище)
4. Проміжне середовище господарювання підприємства (мезосередовище)
5. Зовнішнє середовище господарювання підприємства (макросередовище)
6. Структура та управління підприємством
7. Функції управління підприємством
8. Функції типового промислового підприємства. Основні функції промислового підприємства: фінансування, виробництво, маркетинг. Виробнича система. Основні структурні елементи виробничої системи. Додана вартість.
9. Суть та зміст управління промисловим підприємством. Концепції управління: раціоналістична та неформальна. Стратегія виробничого (промислового) підприємства: місія, функціональні стратегії, тактика.
10. Моделі управління промисловим підприємством. Традиційна та сучасна моделі управління. Служби підприємства: технічна, виробнича, економічна, комерційна, кадрова.
11. Організаційна структура управління. Типізація організаційних структур управління. Основні види зв'язків між елементами структур управління: лінійні, функціональні, міжфункціональні.
12. Визначення економічної сутності та класифікація виробничого капіталу підприємства. Засоби виробництва. Натуральний та вартісний склад засобів виробництва.
13. Показники використання основного капіталу. Показники, що характеризують рух основного капіталу на підприємстві: коефіцієнт вибуття, коефіцієнт оновлення.

14. Амортизація основного капіталу підприємства. Співвідношення між амортизацією та зношенням. Норма амортизаційних відрахувань та її визначення. Норми амортизаційних відрахувань по групах основного капіталу.
15. Оборотний капітал підприємства. Структура оборотного капіталу: виробничі запаси, незакінчена продукція, витрати майбутніх періодів. Показники ефективного використання матеріальних ресурсів.
16. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку; реструктуризація та санація підприємства; банкрутство та ліквідація підприємства.
17. Види планування: стратегічне, тактичне планування й оперативно-календарне планування, бізнес-планування.
18. Кадрова політика на підприємстві. Оцінка персоналу, основні групи. Баланс (бюджет) робочого часу на підприємстві. Суть та принципи заробітної плати.
19. Формування й використання прибутку. Джерела прибутку та його обчислення: джерела формування прибутку підприємства. Система розрахункових показників прибутковості (валовий прибуток, чистий прибуток, рентабельність активів, власного капіталу, акціонерного капіталу, продукції, одного виробу).
20. Структура національної економіки, структурна політика та механізм її реалізації. Моделі державного регулювання національною економікою.
21. Прогнозування та макроекономічне планування в системі державного управління національною економікою, окремих сфер і галузей.
22. Регулятори і важелі антикризової політики держави. Особливості регулювання в державному секторі економіки.
23. Інвестиційний процес, державна інвестиційна політика та механізм її реалізації.
24. Інноваційний розвиток, державна інноваційна політика, науково-технічна політика та механізм її реалізації.
25. Сталий розвиток для України. Принципи, цілі, концепція Сталого розвитку України.
26. Післявоєнне відновлення та розвиток України. Національні програми та стратегія відновлення економіки України після війни.
27. Митні та немитні інструменти зовнішньоторгівельної політики. Політика протекціонізму.
28. Методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально - психологічні)
29. Типи організаційних структур управління підприємствами
30. Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства
31. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва
32. Планування: сутність та різновиди планів підприємства
33. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. сутність та часові межі
34. Структура основних фондів підприємства
35. Види вартостей основних засобів підприємства

36. Розрахунок норм амортизації за існуючих методів обчислення амортизаційних відрахувань
37. Знос та амортизація: суть та відмінності понять
38. Оцінювання ефективності використання основного капіталу: фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність
39. Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту
40. Характеристика поняття та видів виробничої потужності
41. Розрахунок потужності підприємства та оцінка ефективності використання
42. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація
43. Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес
44. Собівартість продукції та кошторис витрат
45. Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції
46. Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові)
47. Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий)
48. Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності
49. Сутність прибутку підприємства та його функції
50. Економічний зміст видів рентабельності підприємства
51. Показники оцінки фінансового стану підприємства
52. Реструктуризація та санація підприємства, види, етапи проведення
53. Банкрутство підприємства та його оцінка
54. Персонал підприємства, категорії персоналу
55. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні)
56. Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії
57. Номінальна і реальна заробітна плата
58. Форми оплати праці
59. Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття
60. Суб'єкти соціально-трудових відносин. держава, роботодавці та наймані працівники
61. Трудовий потенціал суспільства, його характеристика та структура.
62. Основні принципи соціального партнерства.
63. Задачі, зміст та показники плану по праці, порядок його розробки.
64. Види зайнятості.
65. Основні напрямки організації праці.
66. Позитивні і негативні наслідки міжнародної трудової міграції.
67. Суть і цілі аудиту в сфері праці.
68. Міжнародний досвід регулювання трудових відносин.
69. Охарактеризуйте форми оплати праці.
70. Назвіть основні напрямки регулювання ринку праці.
71. Структура ринку праці.
72. Основні напрямки політики доходів населення в Україні.
73. Функції ринку праці.
74. Ефективність праці. Суть і методи її вимірювання.
75. Методи вимірювання продуктивності праці.

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Вірченко В. В. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. / за заг. ред.: Г. М. Филук, Л. А. Мартинюк . Київ : Компринт, 2023. 477 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2023. 122 с.
4. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі ; Держ. торг.-екон. ун-т. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022 .
5. Економіка та бізнес-інновації = Economics and Business Innovation : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2023. 700 с.
6. Ситник Й. С., Бойківська Г. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2023. 260 с.
7. Яворська Н. П. та ін. Термінологічний словник з дисципліни "Економіка торговельного підприємства" : для студентів спец.: 076 "Підприємництво та торгівля" . Львів : Растр-7, 2023. 225 с.
8. Кривов'язюк І. В. Економіка інноваційного підприємства : навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. 342 с.
9. Крикавський Є. В., Люльчак З. С. Економіка і фінанси підприємств : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 693 с.
10. Лазебник Л. Л. та ін. Економіка підприємства : підручник / за ред. Л. Л. Лазебник . Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 425 с.
11. Шандова Н. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Латкіна С. А. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Херсон : Вишемирський В. С., 2021. 335 с.
12. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
13. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
14. Кузьмин, В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
15. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
16. Економіка підприємства: магістерський курс: навчальний посібник / за ред. проф. А.І. Яковлева, доц. Ларки Л.С. Харків: НТУ «ХП», 2018. 516 с.
17. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. 432 с.
18. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 2. 404 с.
19. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.

20. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навч. посібник / за ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
21. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 192 с.
22. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / Л.М. Ільч, О.В. Акіліна. - К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. - 952 с
23. Филук Г.М. Економіка підприємства. Тренінг-курс: навч. посібник. Київ: Київський університет, 2017. 191 с.
24. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запужляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
25. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.
26. Идобаева А. Л. Сутність та ризики в діяльності промислових підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 1. С. 71–76. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2021/13.pdf
27. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua>
28. Червінська Л.П. Економіка праці. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 288с

2.5 МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМЕТРИКА.

Зміст. Дисципліна «Моделювання економіки» та «Економетрика» спрямована на вивчення теоретичних основ, методів та інструментів економіко-математичного моделювання суб'єктів господарювання. У межах курсу розглядаються класичні та сучасні методи та моделі економіко-математичного моделювання, його інформаційне забезпечення, методи дослідження показників економічної діяльності компаній та особливості оцінювання результатів діяльності підприємства.

Особлива увага приділяється аналізу показників, які оцінюють динаміку фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Методи та методики дослідження міри кореляційного впливу між цими показниками, методи та моделі здійснення прогнозу діяльності підприємства та методи аналізу інвестиційної діяльності й оцінювання інвестиційних ризиків.

Опанування дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок проведення комплексного фінансового аналізу, інтерпретації показників фінансової звітності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Економетричні методи: сутність економетрії, роль економетричних методів у дослідженні економічних процесів і явищ.
2. Економіко-математичні моделі підприємницької діяльності, методи та моделі менеджменту, маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності.
3. Економічна інформація як об'єкт автоматизованої обробки. Поняття економічної інформації, її види та властивості. Методи класифікації економічної інформації.
4. Елементи теорії кореляції: кореляційна матриця, часткові коефіцієнти кореляції.
5. Етапи економетричного аналізу економічних явищ і процесів. Загальний вигляд лінійної економетричної моделі, її структура та етапи побудови.
6. Загальне поняття виробничих функцій. Макроекономічні виробничі функції.
7. Задачі математичного програмування, їх різновиди. Етапи дослідження операцій. Задачі лінійного програмування та методи їх розв'язування.
8. Інформація як стратегічний ресурс. Джерела на канали отримання стратегічної інформації. Структура, форми подання та відображення економічної інформації. Засоби формалізованого опису економічної інформації.
9. Класифікація задач і моделей в умовах невизначеності і ризику. Аналіз оптимального плану на стійкість і чутливість.
10. Математичні моделі та методи розв'язання задач мікро- та макроекономіки. Прогнозування на основі трендових моделей.
11. Основні поняття теорії ігор. Критерій оптимального вибору в умовах невизначеності. Ігри в змішаних стратегіях. Основна теорема теорії ігор.
12. Особливості та основні принципи математичного моделювання економіки. Елементи класифікації економіко-математичних моделей. Етапи побудови економіко-математичних моделей.
13. Балансові моделі ринкової економіки.
14. Виробничі моделі економіки та їх актуальність у сучасному плануванні розвитку економічних об'єктів.
15. Моделювання з урахуванням ризиків як ендегенних так і екзогенних.
16. Поняття міжгалузевого балансу. Види міжгалузевих балансів. Схема та характеристика розділів статичного міжгалузевого балансу у вартісній формі. основна модель статичного міжгалузевого балансу. Використання моделі в економічних розрахунках.
17. Розвиток Інтернет-банкінгу. Світовий досвід застосування Інтернет-банкінгу в Україні. Системи Інтернет платежів.

18. Способи розв'язання багатокритеріальних проблем оптимізації. Класифікація систем.

19. Сучасні експертні економічні системи. Прийняття рішень з використанням штучного інтелекту.

20. «Хмарні технології»- ефективність використання для збереження економічної інформації в умовах нестабільності.

21. Циклічні моделі економічного розвитку. Теорія Є.Слущкого щодо циклічності процесів в економіці.

22. Моделювання та прогнозування економічних процесів з використанням теорії нечітких множин

23. Бізнес-моделі розвитку малого і середнього бізнесу.

24. Моделювання покращення інвестиційних процесів у бізнес-середовищі.

25. Моделювання та прогнозування валютних коливань в економіці.

26. Поняття та основи економічних експертних систем

27. Моделювання екологічних задач та «зеленої економіки».

28. Рівноважна модель розвитку економіки Вальраса.

29. Сучасні «нобелівські моделі» в економіці, та їх актуальність практичної реалізації для національної економіки.

30. Особливості регіонального розвитку Тернопільського регіону, актуальність дослідження динаміки аграрного сектору, та застосування сучасних економіко-математичних методів на основі кластеризації для досліджуваних об'єктів.

31. Моделювання ефективності впровадження інвестиційних процесів.

32. Поняття чистої теперішньої вартості інвестиційних процесів, індексу прибутковості та терміну окупності.

33. Моделювання визначення точки беззбитковості інвестиційного процесу.

34. Графічна модель життєвого циклу інвестиційного процесу.

35.Актуальність розвитку малого та середнього бізнесу в Україні для післявоєнного відродження регіональної та національної економіки.

36. У буквальному перекладі термін „Економетрія” означає?

37. Діаграма розсіювання регресійної функції – це?

38. При використанні методу найменших квадратів для знаходження оцінок параметрів моделі випадкова величина (похибка) є повинна задовольняти умовам, що мають назву?

39. В яких числових межах визначається коефіцієнт детермінації?

40. Поняття дисперсії в економічних задачах.

41. Поняття коефіцієнта еластичності в економічних задачах.

42. Які інформаційні системи і які блоки використовуються для розрахунку коефіцієнта кореляції, детермінації, лінійної та нелінійної регресії?

Рекомендована література

1. Buiak L., Harmatii N., Fedyshyn I. Research On Investment Process Dynamics Taking Into Consideration Stochasticity Of World And National Economies' crisis Phenomena. Scientific Bulletin of National Mining University. 2021. № 5. pp. 140-146.
2. Гарматій Н.М., Мартиняк І.О., Ціх Г.В. Класичні та сучасні моделі економіки: навч. посібник. Тернопіль, 2023. 300с
3. Григорків В.С., Григорків М.В. Моделі прийняття рішень в економіці: навч. посібник, 2-ге вид., випр. і доп. В.С. Григорків, М.В. Григорків. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2025. 264 с.
4. Здрок В.В. Моделювання економічної динаміки: Підручник для студентів ВНЗ.- Львів. Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2007.-244с.
5. Капустян В.О. Моделювання економіки. Посібник.- Київ.- КПІ.ім.І.Сікорського, 2022р.- 265с.
6. Мажара Г. А. Вплив смаків і пріоритетів купівлі на вибір споживача на прикладі задачі динамічного моделювання / Г. А. Мажара, В. О. Капустян. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2019. № 3(9). С. 45—50. 13
7. Мажара Г. А. Ірраціональні стратегії в умовах часткової інформованості гравців на прикладі індивідуально-оптимальних рівноваг./ Г. А. Мажара, В. О. Капустян Академічний огляд/.2019. № 2(51). С. 61—68.
8. Мажара Г. А. Поведінкова складова у класичних підходах в ігрових задачах / Г. А. Мажара, В. О. Капустян/. Академічний огляд. 2018. № 1. С. 33—39.
9. Мажара Г. А. Гіперболізоване дисконтування на прикладах поведінки економічних агентів з різними когнітивними функціями / Г. А. Мажара, В. О. Капустян. Modern Economic: електрон. наук. фахове вид. з екон наук. 2019. № 17. С. 133—138.
10. Rohatynskyi R., Fedyshyn I., Harmatii N., Dmytriv D. Modeling the development of machine-building industry on the basis of the fuzzy sets theory / I. Fedyshyn, N. Harmatii, R. Rohatynskyi, D. Dmytriv. Науковий вісник Національного гірничого університету. Вип.2, м. Дніпро, 2020 – С. 74-81
11. Лугінін О.Є., Фомішина В.М., Дудченко О.М. Економетрика. Херсон: Гельветика. 2019. 320 с.
12. Економетрія: навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня освіти за спец. 051 "Економіка" та 073 "Менеджмент", здобувачів вищ. освіти екон. спец., магістрів та аспірантів / Л. В. Рибальченко ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права та інновац. освіти, Каф. інформ. технологій. Дніпро : ДДУВС. 2023. 83 с.
13. Економетрія: навч.- метод. посіб. / О. В. Кочетков [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. Харків : ЛНАУ. 2021. 254 с

2.6 НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ ТА ДОСЛІДНИЦЬКА СПРОМОЖНІСТЬ

Зміст. Блок запитань «Наукове мислення та дослідницька спроможність» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системи знань про сутність науки, організацію та нормативно-правове забезпечення наукової діяльності, а також розвиток навичок проведення самостійних наукових досліджень. У межах блоку розглядаються теми: основи наукознавства та форми наукової діяльності. Ефективність наукових досліджень та їх критерії. Загальнонаукові та логічні методи пізнання. Методи пошуку науково-технічних рішень та генерації ідей. Спеціальні (часткові) методи економічних та інформаційних досліджень. Організація, методологія та управління науково-дослідною роботою (НДР). Сучасні гнучкі методології управління проєктами. Інформаційне забезпечення та міжнародна інтеграція науки. Критерії оцінювання адекватності побудови економіко-математичних моделей. Поняття академічної доброчесності. Поняття валідації моделі. Структура наукової статті, структура дисертаційного дослідження. Економіко-математичні методи та моделі дослідження об'єктів економічних процесів.

Тематика завдань

Тема 1. Наукові дослідження у соціально-економічних процесах. Сутність та особливості наукових досліджень у економіці та сталому розвитку економіки. Підприємства, соціально-економічні процеси, еколого- економічні процеси, як об'єкти дослідження. Формування наукової проблеми та обґрунтування актуальності дослідження. Теоретична та практична значущість результатів наукової роботи.

Тема 2. Методи експериментальних досліджень у економічних процесах. Класифікація методів досліджень. Економіко-математичні, експертні, кластерні, науково- систематизовані методи аналізу. Планування експерименту. Переваги та обмеження різних методів дослідження. Вибір методів залежно від мети та об'єкта дослідження.

Тема 3. Забезпечення якості та достовірності наукових досліджень. Перевірка економіко-математичних методів дослідження на адекватність проведених наукових досліджень. Валідація методик та забезпечення достовірності отриманих результатів.

Тема 4. Статистичний аналіз фінансово-економічних даних. Основи статистичної обробки результатів досліджень. Описова статистика. Кореляційний та регресійний аналіз. Дисперсійний аналіз. Перевірка статистичних гіпотез.

Тема 5. Моделювання соціально- економічних, систем сучасними науковими методами. Сучасні методики моделювання та прогнозування у економічних процесах. Концептуальні, економіко-математичні та експертні моделі. Використання штучного інтелекту для дослідження економічних процесів.

Тема 6. Сучасні напрями розвитку економічних наукових досліджень. Інноваційні технології сталого розвитку економіки. Принципи сталого розвитку та ресурсозбереження.

Тема 7. Аналіз наукових публікацій у галузі економіки. Наукові публікації як джерело сучасних знань. Аналіз наукової літератури та патентних джерел. Бібліометричний аналіз. Наукометричні показники. Визначення сучасних тенденцій розвитку економічної науки на основі аналізу наукових джерел.

Тема 8. Наукові результати у економічних процесах. Наукова новизна в дослідженнях соціально-економічних процесів. Практична значущість результатів. Впровадження результатів досліджень для підприємств та компаній в економічному аспекті діяльності. Оцінювання економічної, технологічної та соціальної ефективності інновацій. Представлення результатів у наукових публікаціях, патентах, дисертаційних роботах та економіко-наукових розробках.

ІІІ. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Форма проведення іспиту зі спеціальності – письмова у вигляді тестових завдань.

Структура тестових завдань передбачає шість тематичних блоків із вибором однієї правильної відповіді у кожному тестовому завданні (30 тестових завдань). Кожне тестове завдання оцінюється в один бал. Час на виконання - 120 хвилин.

За результатами вступного іспиту вступник отримує від 0 до 30 тестових балів, котрі переводяться в рейтингову оцінку від 100 до 200 балів відповідно до таблиці:

Кількість тестових балів	Рейтингова оцінка	Кількість тестових балів	Рейтингова оцінка
0-9	не склав	20	150
10	100	21	155
11	105	22	160
12	110	23	165
13	115	24	170
14	120	25	175
15	125	26	180
16	130	27	185
17	135	28	190
18	140	29	195
19	145	30	200

IV. ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Вступник має право на подання апеляції на результат вступного іспиту зі спеціальності, яка розглядається апеляційною комісією, склад та порядок роботи якої затверджуються наказом ректора. Апеляції подаються вступником особисто в письмовій формі не пізніше наступного дня після оголошення результатів вступного іспиту зі спеціальності.